

SINDROM SAGORIJEVANJA MEĐU ZDRAVSTVENIM DJELATNICIMA

Ante Buljubašić, mag.med.techn.,(abuljubasic@ozs.unist.hr) doc.dr.sc. Vesna Antičević (vesna.anticivic@ozs.unist.hr)
Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija

Uvod. Neusklađenost između zahtjeva vezanih uz posao i okoline, odnosno nemogućnosti da se tim zahtjevima udovolji dovode do profesionalnog stresa. Profesionalni stres je pojava kojoj su često izloženi stručnjaci pomagačkih profesija, u koje se ubrajaju i zdravstveni djelatnici. Jedan od krajnjih negativnih ishoda profesionalnog stresa je sagorijevanje na poslu (Družić Ljubotina, Lj. Friščić: Profesionalni stres kod socijalnih radnika: izvori stresa i sagorijevanje na poslu. Ljetopis socijalnog rada 2014., 21 (1), 5-32 str.). Sindrom sagorijevanja rezultat je trajne ili učestale emocionalne opterećenosti, nastale uslijed intenzivne brige za druge i pružanja pomoći drugima. Uzroci nastanka sindroma sagorijevanja su: puno stresnih situacija, preopterećenost obavezama, nezadovoljstvo poslom, slaba mogućnost napredovanja u karijeri, nedostatak pozitivne povratne informacije, narušeni međuljudski odnosi na radnom mjestu i/ili velika očekivanja od zdravstvenih djelatnika (Dom zdravlja Osijek, 2014. Letak za prevenciju sindroma izgaranja (burn out) kod zdravstvenih djelatnika u području palijativne skrbi.). U Europskoj uniji (EU) postoji Uredba o zdravlju i sigurnosti na radu čije se odredbe mogu primijeniti i na psihosocijalne karakteristike posla (89/391/EEC). Europski parlament usvojio je rezoluciju u kojoj ističe potrebu usklađenosti između karakteristika posla i sposobnosti i potreba djelatnika, kao i potrebu prevencije nesklada između zahtjeva posla i mogućnosti djelatnika (Resolution A4-0050/99).

Metode. Istraživanje je provedeno na prostoru Republike Hrvatske, Lipanj 2015. godine – Rujan 2015. godine. On line anketa se distribuirala putem društvenih mreža kako bi se osigurao što veći broj ispitanika. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno. Za istraživanje je napravljena anketa od četiri upitnika:

1.Upitnik sociodemografskih podataka (originalni upitnik) (spol, dob, profesija, stupanj obrazovanja, duljina radnog staža, mjesto rada, bračno stanje, broj djece).

2.Podaci o stresorima na radnom mjestu bolničkih zdravstvenih djelatnika (Knežević, 2010). U upitniku je navedeno 37 stresora koje su ispitanici ocijenili na Likertovoj ljestvici od 1 do 5 na sljedeći način: 1 (nije uopće stresno), 2 (rijetko je stresno), 3 (ponekad je stresno), 4 (stresno) i 5 (izrazito je stresno). Ponuđena je bila i opcija dopisivanja i ocjenjivanja navedenih stresora.

3.Upitnik za određivanje sindroma izgaranja (American Psychological Association) koji se sastoji od 15 pitanja. Ispitanicima su bili ponuđeni odgovori na Likertovoj ljestvici od 1 (nikada), 2 (rijetko), 3 (ponekad), 4 (često) i 5 (uvijek). Do 25 bodova smatralo se izostankom sindroma sagorijevanja, od 26 – 35 bodova ispitanik je u području rizika, 36 – 50 bodova ispitanik je kandidat za razvoj sindroma sagorijevanja, 51 – 65 bodova ispitanik je zahvaćen sindromom sagorijevanja, a iznad 65 bodova ispitanik se smatra sagorijelim.

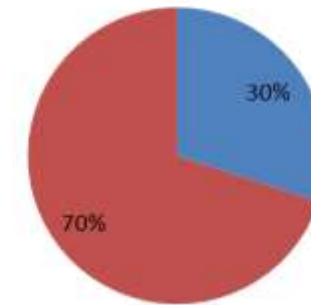
4.Skraćena verzija online upitnika Big Five prilagođena za online primjenu. Upitnik se sastoji od 10 čestica i ispituje sljedeće osobine ličnosti: ekstraverziju, ugodnost, emocionalnu stabilnost, savjesnost i otvorenost prema iskustvima. Rezultat se izražava kao ukupni skor na svim česticama.

Ispitanici su podijeljeni u pet grupa: medicinske sestre, primalje, fizioterapeuti, radiološki tehnolozi i medicinsko laboratorijski tehničari.

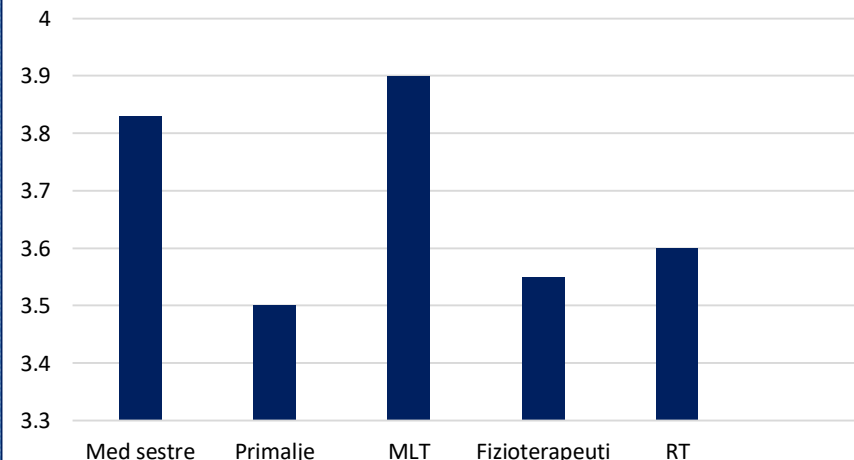
Rezultati.

Prediktori izgaranja na poslu

■ Osobine ličnosti ■ Stresori

Preopterećenost poslom (M)

Zaključak. Najveći profesionalni stresori svim ispitanicima su nedostatan broj djelatnika, mala mogućnost napredovanja, neadekvatna osobna primanja te suočavanje s neizlječivim bolesnicima. Najmanji stresori su 24 satna dežurstva, strah zbog izloženosti inhalacijskim anestheticima, noćni rad, prijetnju sudske tužbe ili parničenja te strah od ionizirajućeg zračenja. Ukupna količina varijance izgaranja na poslu objašnjena osobinama ličnosti je 30%.

Sve dimenzije ličnosti povezane su s izgaranjem na poslu.